

Prof. Jeffrey D. Sachs

Jeffrey D. Sachs Columbia Üniversitesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma, Sağlık Politikaları ve Yönetimi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörüdür. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'nın da direktörüdür.

Bir Trump Noeli şarkısı

ABD Başkanı Donald Trump ile ABD'nin BM elçisi Nikki Haley, BM operasyonlarının maliyetlerini abartıyor. Dünya, BM'ye yaptığı yatırımlardan müthiş sonuçlar alıyor. Üye ülkeler, BM örgütlerine ve programlarına daha az değil, çok daha fazla yatırım yapmalı.

Bu Noel Amerika'nın dünyaya hediyesi, Birleşmiş Milletler'e düzenli olarak aktardığı bütçede 285 milyon dolar kesintiye gitmesi oldu. Teknik olarak BM'nin düzenli bütçesi, örgütün 193 üyesinin fikir birliğiyle verdiği bir karara göre düzenleniyor, fakat ABD kesinti için çekici güç oldu. Ve ABD'nin BM elçisi Nikki Haley, Noel arifesinde ABD'nin bazı ek kesintiler yapacağına dair de bir uyarı yaptı.

Varyemez Amca bile daha iyisini yapamazdı. Bütçe kesintileri Birleşmiş Milletler'e bağlı birimlerin savaşları önlemesini zorlaştıracak, ihtilaflar sebebiyle yerinden olan milyonlarca insana yardım etmesini, aç çocukları besleyip giydirmesini zorlaştıracak, salgınlarla mücadelesini zorlaştıracak, güvenli su ve sıhhi temizlik sağlamasını, yoksulların eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimine destek olmasını zora sokacak.

Başkan Donald Trump ile Haley, BM operasyonlarının maliyetlerini abartıyor. Dünya BM'ye yaptığı yatırımlardan müthiş sonuçlar alıyor. Üye ülkeler BM örgütlerine ve programlarına daha az değil çok daha fazla yatırım yapmalı.

ABD'nin payı ne?

Toplamları bir karşılaştıralım. BM'nin iki yıllık 2018-2019 dönemi için düzenli bütçesi yaklaşık 5.3 milyar dolar civarında olacak; 2016-2017 bütçesinden 285 milyon dolar eksik. Yıllık harcama yaklaşık 2.7 milyar dolar olacak. ABD'nin payı yüzde 22 olacak veya yılda 580 milyon dolar da diyebiliriz. Bu da ABD vatandaşı başına yılda yaklaşık 1 dolar 80 cent anlamına geliyor.

Peki Amerikalılar yılda fazladan ceplerine girecek 1.80 dolardan ne kazanacak? Öncelikle BM bütçesi BM Genel Kurulu, Güvenlik Konseyi, Sekreterlik (Genel Kurul sekreterliği, Ekonomik ve Sosyal İşler İdaresi, Siyasi İşler İradesi ve idari kadro da dahil) operasyonlarını da kapsıyor. Barışı tehdit eden bir durum ortaya çıkarsa ABD ve Kuzey Kore arasında şu anda yaşanmakta olan gerginlik gibi bir durum örneğin genelde perde arkasındaki

ABD savunmaya yılda yaklaşık 700 milyar dolar harcıyor. Günde neredeyse 2 milyar dolar. Birleşmiş Milletler düzenli bütçesinin tamamı ABD'nin yaklaşık bir gün, dokuz saatte gerçekleştirdiği askeri harcamalar kadar. ABD'nin BM düzenli bütçesindeki payı ise Pentagon'un yaklaşık yedi saatlik harcaması.

hayati diplomasiyi kolaylaştıran Birleşmiş Milletler'in Siyasi İşler İradesi'dir.

Ayrıca BM düzenli bütçesi BM'nin çocuk fonuna (UNICEF), BM Kalkınma Programı'na, Dünya Sağlık Örgütü'ne, BM Mülteci Yüksek Komiserliği'ne, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'ne ve BM'nin bölgesel örgütlerine (Asya, Afrika, Avrupa, Latin Amerika), BM Çevre Programı'na, İnsani İşler Koordinasyon Ofisi'ne (afet müdahale için), Dünya Meteoroloji Örgütü'ne, BM Uyuşturucu ve Suç Birimi'ne, BM Kadın'a (kadın hakları için) ve diğer birçok birimine; özellikle de krizlere, ihtilaflara, yoksulluğa, yerinden olanlara, çevre felaketlerine, hastalıklara veya diğer kamusal ihtiyaçlara odaklanan birimlerine gönderilen bütçeleri de içeriyor.

BM örgütlerinin birçoğu UNICEF veya Dünya Sağlık Örgütü gibi birimleri özellikle desteklemek isteyen münferit ülkelerden "gönüllü" ek bağış da alır. Sonuçta bu örgütlerin eşsiz küresel bazı görevleri ve siyasi meşruiyeti var, dünyanın her yerinde de faaliyet gösterebiliyorlar.

Savunmaya 700 milyar dolar

ABD'nin BM bütçesine saldırma saçmalığı en çok da Pentagon bütçesiyle karşılaştırıldığında net görünüyor. ABD şu anda savunmaya yılda yaklaşık 700 milyar dolar harcıyor veya günde neredeyse 2 milyar dolar diyelim. Yani Birleşmiş Milletler düzenli bütçesinin tamamı ABD'nin yaklaşık bir gün dokuz saatte gerçekleştirdiği askeri harcamalar kadar. ABD'nin BM düzenli bütçesindeki payı ise Pentagon'un yaklaşık yedi saatlik harcaması. Nasıl boşa giden kaynak…

Trump ile Haley, BM bütçesini üç sebepten kısıyor. Birincisi Trump'ın seçmen tabanına oynamak. Birçok Amerikalı BM'nin değerini çok iyi biliyor ve destekliyor fakat Cumhuriyetçi seçmenler arasında bir grup sağ kanat seçmen BM'nin ABD'yi küçük düşürdüğünü düşünüyor. 2016 yılında Pew'in yaptığı bir anket ABD halkının yüzde 64'ünün BM'yi onayladığını sadece yüzde 29'unun onaylamadığını gösterdi. Örneğin Texas Cumhuriyetçi Parti ABD'ye birçok kez BM'den ayrılması için çağrı yapmıştı.

İkinci neden her süregelen organizasyonda gerekli olan savurgan programlardan tasarruf etmek. Hata tüm bütçeyi kesintiye uğratmalarında. Fonların dağıtımını değiştirip açlık ve hastalıkla mücadeleye, çocukların eğitimine ve ihtilafları önlemeye yönelik hayati önem taşıyan programlara sağladığı finansmanı artırabilirdi.

Üçüncüsü ve en tehlikelisi BM'nin bütçesini ABD "egemenliği" adına çok yanlılığını zayıflatmak. Amerika egemendir!.. Trump ve Haley'e göre bu yüzden BM'nin ve diğer ülkelerin itirazları ne olursa olsun ne isterse yapabilir.

ABD'nin Kudüs tavrı

BM Genel Kurulu, Kudüs oturumundaki konuşmasında Haley ABD'nin tek taraflı olarak Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımasını büyük bir çoğunlukla reddeden üye ülkelere "ABD elçiliğini Kudüs'e taşıyacaktır. Bu Amerikan halkının yapmamızı istediği ve yapılması doğru olan şeydir. BM'deki hiçbir oylama bunu değiştirmeyecektir" dedi.

Egemenliğe böyle bir yaklaşım aşırı risklidir. Çok bariz bir şekilde uluslararası hukuku tanımamaktır. Kudüs konusunda Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen bildirgeler Kudüs'ün nihai statüsünün uluslararası hukukun bir konusu olduğunu birçok kez beyan etmiştir.

Yüzsüzlükle uluslararası hukuku çiğneme hakkı iddia ederek ABD, BM anlaşması kapsamındaki uluslararası işbirliğini tehdit ediyor.

Fakat bunda ABD'nin kendisine yönelik de ciddi bir tehdit var. ABD diğer ülkeleri dinlemeyi bıraktığında muazzam askeri gücü ve kibri genelde kendi tetiklediği felaketlere yol açıyor. Trump ve Haley gibi "Önce Amerika"cılar diğer ülkeler ABD'nin dış politikalarına karşı çıkınca kıl olurlar. Fakat genelde diğer ülkeler ABD'nin önemseyecek kadar erdemli olması gereken iyi ve içten öneriler sunuyordur. Güvenlik Konseyi'nin 2003'te ABD öncülüğündeki savaşa itirazı örneğin ABD'yi zayıflatmak niyetiyle değil, ABD'yi, Irak'ı ve dünyayı ABD'nin öfkesinden ve gerçekleri görememesinden korumak niyetiyleydi.

"Meeeh! Hepsi zırva!" derdi Varyemez Amca. Ama Charles Dickens'ın Varyemez Amca'nın kibrinden, cimriliğinden ve küstahlığından dolayı en büyük kaybeden olduğunu söylemesi çok daha doğruydu.

Telif hakkı: Project Syndicate, 2017. **www.project-syndicate.org**